

2022/2026(INI)

24.10.2022

YTTRANDE

från utskottet för sysselsättning och sociala frågor

till utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt
rättsliga och inrikes frågor

över lika rättigheter för personer med funktionsnedsättning
(2022/2026(INI))

Föredragande av yttrande: Jordi Cañas

PA_NonLeg

FÖRSLAG

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor uppmanar utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas:

- med beaktande av artiklarna 2 och 3.3 i fördraget om Europeiska unionen och artiklarna 2, 9, 10, 19 och 216.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),
- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan), särskilt artiklarna 3, 15, 20, 21, 23, 25, 26 och 47,
- med beaktande av den europeiska sociala stadgan, i synnerhet artikel 15,
- med beaktande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, särskilt principerna 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 14 och 17,
- med beaktande av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och målen för hållbar utveckling, särskilt mål 1, 8 och mål 10,
- med beaktande av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, dess frivilliga protokoll och dess ikraftträdande i EU den 21 januari 2011, i enlighet med rådets beslut 2010/48/EG av den 26 november 2009 om ingående från Europeiska gemenskapens sida av Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹,
- med beaktande av de allmänna kommentarerna från FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD-kommittén) om genomförandet av CRPD-konventionen, i synnerhet den allmänna kommentaren nr 2 av den 22 maj 2014 om tillgänglighet, den allmänna kommentaren nr 3 av den 25 november 2016 om kvinnor och flickor med funktionsnedsättning, nr 4 av den 25 november 2016 om rätten till inkluderande utbildning, den allmänna kommentaren nr 5 av den 27 oktober 2017 om rätten att leva självständigt och att delta i samhället, samt den allmänna kommentaren nr 6 av den 26 april 2018 om jämlikhet och icke-diskriminering och nr 7 av den 9 november 2018 om deltagande av personer med funktionsnedsättning, inklusive barn med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem,
- med beaktande av CRPD-kommitténs avslutande iakttagelser av den 2 oktober 2015 om Europeiska unionens första rapport, och av den förteckning över frågor som FN:s CRPD-kommitté lämnade den 20 april 2022, innan inlämningen av Europeiska unionens andra och tredje periodiska rapport,
- med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,
- med beaktande av FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor,

¹ EUT L 23, 27.1.2010, s. 35.

- med beaktande av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen),
- med beaktande av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna),
- med beaktande av Europa 2020-strategins fattigdomsmål, Porto-förklaringen, kommissionens meddelande av den 4 mars 2021 Den europeiska pelaren för sociala rättigheter – handlingsplan (COM(2021)0102) och dess mål inför 2030 avseende kampen mot fattigdom och socialt utanförskap,
- med beaktande av rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung²,
- med beaktande av förordningar som fastställer allmänna bestämmelser för EU:s finansieringsprogram inom den fleråriga budgetramen, särskilt Europeiska socialfonden, ungdomssysselsättningsinitiativet, Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Erasmusprogrammet och Fonden för en rättvis omställning, som alla ger ekonomiskt stöd från EU för att förbättra situationen för personer med funktionsnedsättning,
- med beaktande av rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet³ (direktivet om likabehandling i arbetslivet),
- med beaktande av kommissionens rekommendation (EU) 2018/951 av den 22 juni 2018 om standarder för jämlikhetsorgan⁴,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster⁵ (den europeiska rättsakten om tillgänglighet),
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer⁶ (direktivet om webbtillgänglighet),
- med beaktande av kommissionens förslag till rådets direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning (COM(2008)0426) och parlamentets ståndpunkt av den 2 april 2009 om detta förslag⁷,

² EUT L 180, 19.7.2000, s. 22.

³ EUT L 303, 2.12.2000, s. 16.

⁴ EUT L 167, 4.7.2018, s. 28.

⁵ EUT L 151, 7.6.2019, s. 70.

⁶ EUT L 327, 2.12.2016, s. 1.

⁷ EUT C 137E, 27.5.2010, s. 68.

- med beaktande av sin resolution av den 29 november 2018 om situationen för kvinnor med funktionsnedsättning⁸,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 3 mars 2021 *En jämlikhetsunion: strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030* (COM(2021)0101), i synnerhet dess sex flaggskeppsinitiativ,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 15 november 2010 *EU:s handikappstrategi 2010–2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle i EU* (COM(2010)0636),
- med beaktande av arbetsdokumentet av den 2 februari 2017 från kommissionens avdelningar med en lägesrapport för genomförandet av EU:s handikappstrategi 2010–2020 (SWD(2017)0029),
- med beaktande av kommissionens pilotprojektsinitiativ i åtta medlemsstater från 2016–2018 om ett EU-intyg om funktionsnedsättning, och undersökningen 2021 om genomförandet av pilotprojektet om EU-intyget om funktionsnedsättning och därtill hörande förmåner,
- med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande av den 11 december 2019 med titeln *Utformningen av EU:s agenda för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2020–2030: ett bidrag från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén*⁹,
- med beaktande av arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar av den 20 november 2020, *Evaluation of the European Disability Strategy 2010–2020* (SWD(2020)0289),
- med beaktande av kommissionens riktlinjer för genomförandet av direktivet om likabehandling oavsett ras och direktivet om likabehandling i arbetslivet (COM(2021)0139),
- med beaktande av sin resolution av den 18 juni 2020 om EU:s handikappstrategi efter 2020¹⁰,
- med beaktande av sin resolution av den 10 mars 2021 om genomförandet av rådets direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet i ljuset av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹¹,
- med beaktande av Eurofound's publikation från 2021 *Funktionsnedsättning och integration på arbetsmarknaden: Politiska trender och stödåtgärder i EU:s medlemsstater*,

⁸ EUT C 363, 28.10.2020, s. 16.

⁹ EUT C 97, 24.3.2020, s. 41.

¹⁰ EUT C 362, 8.9.2021, s. 8.

¹¹ EUT C 474, 24.11.2021, s. 48.

- med beaktande av sin resolution av den 7 april 2022 om EU:s skydd av barn och ungdomar som flyr på grund av kriget i Ukraina¹²,
 - med beaktande av sin resolution av den 19 maj 2022 om de sociala och ekonomiska konsekvenserna för EU av Rysslands krig i Ukraina – förstärkning av EU:s handlingsförmåga¹³,
 - med beaktande av kommissionens meddelande av den 9 december 2021 *Bygga upp en ekonomi som fungerar för människor: en handlingsplan för den sociala ekonomin* (COM(2021)0778),
 - med beaktande av Eurofound's publikation från 2022 *People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey*,
 - med beaktande av FN:s konvention om barnets rättigheter,
 - med beaktande av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling, i synnerhet mål nr 8 för hållbar utveckling: verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla,
 - med beaktande av Eurofound's publikation från 2018 *Social and employment situation of people with disabilities*,
 - med beaktande av sin resolution av den 29 april 2021 om den europeiska barngarantin¹⁴,
 - med beaktande av rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti¹⁵,
 - med beaktande av studien *Inclusive education for learners with disabilities*¹⁶, som i september 2017 togs fram av Europaparlamentets utredningsavdelning C,
 - med beaktande av sina resolutioner av den 7 oktober 2021 om skyddet av personer med funktionsnedsättning genom framställningar – erfarenheter¹⁷ respektive av den 8 juli 2020 om rättigheter för personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer under covid-19-krisen¹⁸.
- A. Funktionsnedsättning härrör från ett samspel mellan personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar och hinder som är betingade av attityder och miljön, vilka motverkar deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra. CRPD-konventionen avvisar den medicinska modellen för funktionsnedsättning och stöder i stället den människorättsbaserade strategin och den sociala modellen av funktionsnedsättning. CRPD-konventionen kräver

¹² Antagna texter, P9_TA(2022)0120.

¹³ Antagna texter, P9_TA(2022)0219.

¹⁴ EUT C 506, 15.12.2021, s. 94.

¹⁵ EUT L 223, 22.6.2021, s. 14.

¹⁶ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/434b691e-a8b2-11e7-837e-01aa75ed71a1>.

¹⁷ EUT C 132, 24.3.2022, s. 129.

¹⁸ EUT C 371, 15.9.2021, s. 6.

inkluderande jämlikhet för personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning bidrar till människans och samhällets mångfald.

- B. Det finns cirka 87 miljoner personer med funktionsnedsättning i EU¹⁹. Omkring en av sex personer i EU lever med någon form av funktionsnedsättning. 50,6 % av personerna med funktionsnedsättning är anställda och 28,4 % löper risk att drabbas av fattigdom eller social utestängning, jämfört med 74,8 %²⁰ respektive 18,4 % av personer utan funktionsnedsättning²¹. De senaste uppgifterna från EU-statistik över inkomst- och levnadsvillkor visar att skillnaden i sysselsättning för personer med funktionsnedsättning var 24,5 % under 2020. Arbetskraftsdeltagandet i EU för personer med funktionsnedsättning är endast 61,0 % jämfört med 82,3 % för personer utan funktionsnedsättning. Reumatiska och muskuloskeletal sjukdomar är förknippade med höga nivåer av funktionsnedsättning, utgör den största orsaken till fysisk funktionsnedsättning i EU och står för över 50 % av antalet år med funktionsnedsättning i Europa²². Vissa personer med funktionsnedsättning, särskilt personer med intellektuell eller psykosocial funktionsnedsättning och personer inom autismspektrumet, drabbas oproportionerligt hårt av högre arbetslöshet. Mellan 70 % och 90 % av alla vuxna med autism är arbetslösa²³.
- C. Personer med funktionsnedsättning ställs alltså inför ett flertal diskrimineringsformer och nackdelar i vardagslivet och de åtnjuter inte fullt ut de grundläggande fri- och rättigheter som fastställs i tillämpliga normativa och rättsliga EU- och FN-ramar. Bland dessa fri- och rättigheter märks ömsesidigt erkännande av funktionsnedsättningar mellan medlemsstaterna, lika tillgång till kollektivtrafik, tillgänglighet till den bebyggda miljön, användning av teckenspråk, finansiering av och lika tillgång till utbildning och yrkesutbildning, personlig assistans och samhällsintegrering, samt lika möjligheter och lika behandling avseende sysselsättning och arbete. Dessa utmaningar varierar mellan medlemsstaterna.
- D. Kvinnor med funktionsnedsättning utgör 16 % av den totala kvinnliga befolkningen i EU och 60 % av den totala befolkningen av personer med funktionsnedsättning i Europa. Kvinnor med funktionsnedsättning löper större risk att drabbas av arbetslöshet, fattigdom och socialt utanförskap jämfört med män med funktionsnedsättning och kvinnor utan funktionsnedsättning, och endast 20 % av alla kvinnor med funktionsnedsättning heltidsarbetar jämfört med 29 % av alla män med funktionsnedsättning och 48 % av alla kvinnor utan funktionsnedsättning²⁴. Fattigdom och diskriminering på flera grunder ökar risken för socialt utanförskap och våld mot

¹⁹ Europeiska kommissionen, [Inledningsanförande av kommissionsledamot Dalli om EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030](#) från den 3 mars 2021.

²⁰ Lecerf, M., Europaparlamentets utredningstjänst, [Employment and disability in the European Union](#), maj 2020.

²¹ Eurostat, [Statistik över funktionsnedsättningar – fattigdom och skillnader i inkomst](#), januari 2021.

²² Enligt uppgifter från [Världshälsoorganisationens Rehabilitation Need Estimator](#), lästa den 4 april 2022.

²³ Autism-Europe, [State of play of employment of people on the autism spectrum in Europe: barriers, good practices and trends](#), 5 november 2019.

²⁴ Europeiska jämställdhetsinstitutet Jämställdhetsindex 2021:

kvinnor. Kvinnor med funktionsnedsättning löper två till fem gånger större risk att bli offer för våld än andra kvinnor²⁵.

- E. Eurofound's forskning visar att skillnaden när det gäller högskoleutbildning mellan personer med och utan funktionsnedsättning ökade mellan 2011 och 2016 från 7 % till 9 %. Endast 29,4% av alla personer med funktionsnedsättning erhåller en akademisk examen jämfört med 43,8 % av personer utan funktionsnedsättning²⁶. Begränsningarna när det gäller tillgång till utbildning för personer med funktionsnedsättning leder till ett lägre deltagande i utbildning och träning och en risk för social och ekonomisk utestängning.
- F. EU, dess institutioner och dess medlemsstater är parter i CRPD-konventionen och är skyldiga att fullt ut genomföra de grundläggande rättigheterna i konventionen, däribland artikel 27 om arbete och sysselsättning. De rättigheter som fastställs i CRPD-konventionen är långt ifrån en realitet för miljontals personer med funktionsnedsättning i EU, inte minst på grund av bristerna i direktivet om likabehandling i arbetslivet.
- G. I CRPD-konventionen erkänns rätten för personer med funktionsnedsättning att arbeta på lika villkor med andra, inbegripet möjligheten att försörja sig på ett arbete som de väljer fritt och i en öppen, inkluderande och tillgänglig miljö. Alla har rätt till individanpassat stöd i rätt tid för att förbättra sina utsikter till anställning eller egenföretagande, inbegripet rätten att få hjälp med att söka arbete, utbilda eller omskola sig, i enlighet med princip 4 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Personer med funktionsnedsättning är till övervägande del uteslutna från den öppna arbetsmarknaden och förvägras sin rätt att arbeta på samma villkor som andra eller har stora svårigheter att få lika tillgång till och lika förutsättningar på arbetsmarknaden. Eurofound's forskning visar att de främsta hindren för sysselsättning för personer med funktionsnedsättning är stereotyper som rör funktionsnedsättning, byråkratiska svårigheter att få tillgång till tillgängliga tjänster, avsaknad av strategiska visioner när det gäller styrning, otillräcklig övervakning av genomförandet av politiska åtgärder, begränsade utbildningsresurser för arbetsgivare och brist på specialiststöd²⁷.
- H. Personer med funktionsnedsättning bör ha tillgång till individualiserat stöd och anpassningar på arbetsplatsen. Personer med funktionsnedsättning har rätt till inkomststöd som säkerställer deras förmåga att leva ett värdigt liv, tjänster som hjälper dem att delta på arbetsmarknaden och i samhället samt en arbetsmiljö som är anpassad efter deras behov. Personer med funktionsnedsättning missgynnas på långt fler områden än inom enbart sysselsättning. Den sociala och ekonomiska situationen för personer med funktionsnedsättning i EU är betydligt sämre än för personer utan

²⁵ Europeiskt handikappforum [EDF joins World Day for the Elimination of Violence against Women. Orange the World: Fund, Respond, Prevent, Collect!](#), 25 november 2021.

²⁶ Europeiska kommissionen, [En jämlikhetsunion: EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021-2030 – Building a Union without barriers](#), 3 mars 2021. Se också kommissionens meddelande av den 3 mars 2021 [En jämlikhetsunion: EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030](#) (COM(2021)0101).

²⁷ Eurofound, [Funktionsnedsättning och integration på arbetsmarknaden: Politiska trender och stödåtgärder i EU:s medlemsstater](#),

Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2021.

funktionsnedsättning²⁸ och är liktydigt med ett strukturellt eller utbildningsmässigt underläge samt diskriminering. Stödåtgärder som fokuserar på andra områden än sysselsättning – exempelvis fattigdomsminskning, tillgång till bostäder och barnomsorg, tillgänglig kollektivtrafik och personlig assistans – spelar också en viktig roll för att ge personer med funktionsnedsättning möjlighet att få tillgång till och stanna kvar i arbetslivet.

- I. I EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030 föreslås att ett EU-intyg om funktionsnedsättning ska inrättas i slutet av 2023 för erkännande i alla medlemsstater.
- J. Tekniska innovationer, däribland etiska och människoinriktade system för artificiell intelligens, har potential att utveckla effektiva, tillgängliga och icke-diskriminerande anställningsprocesser, men icke-inkluderade tekniska utvecklingar kan utgöra en risk för att lägga till nya hinder för och former av diskriminering mot personer med funktionsnedsättning. Artikel 9 i CRPD-konventionen kräver tillgänglig information och tillgång på samma villkor som andra till kommunikationsteknik och -system. 64,3 % av personer med funktionsnedsättning i åldern 16 år eller äldre har en internetuppkoppling i hemmet jämfört med 87,9 % av alla personer utan funktionsnedsättning²⁹.
- K. Eurofound's forskning visar att stöd till entreprenörskap och egenföretagande i form av vägledning, utbildning och ekonomiskt stöd kan ge möjligheter för personer med funktionsnedsättning att vara aktiva på den öppna arbetsmarknaden och avskräcka dem från att vara helt beroende av invaliditetsersättning. Sådant stöd måste vara välriktat och ges tillräckliga resurser³⁰.
- L. Covid-19-pandemin har förvärrat de befintliga hindren och den befintliga ojämlikheten för alla personer med funktionsnedsättning. Eurofound's forskning visar att i genomsnitt 71 % av uppgiftslämnarna med funktionsnedsättning riskerade att drabbas av depression under pandemin, och 25 % av uppgiftslämnarna med funktionsnedsättning uppgav att de inte hade tillgång till psykisk hälso- och sjukvård, vilket var dubbelt så mycket jämfört med personer utan funktionsnedsättning³¹. Eurofound's forskning visar att nedstängningar och restriktioner till följd av covid-19-pandemin särskilt påverkade unga personer med funktionsnedsättning mellan 18 och 29 år, och 51 % av dessa uppgiftslämnare rapporterade att de kände sig ensamma, 19 % fler än antalet ungdomar utan funktionsnedsättning³². Planer för återanpassning till arbetslivet är avgörande för arbetstagare som lider av psykiska hälsoproblem.

²⁸ Eurofound, *Den sociala och sysselsättningsmässiga situationen för personer med funktionsnedsättning*, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2018.

²⁹ Kommissionens meddelande av den 3 mars 2021 *En jämlikhetsunion: EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030* (COM(2021)0101).

³⁰ Eurofound, [Funktionsnedsättning och integration på arbetsmarknaden: Politiska trender och stödåtgärder i EU:s medlemsstater](#),

Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2021, s. 25.

³¹ Eurofound, [People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey](#), COVID-19 series, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2022, s. 8 och 10.

³² Eurofound, [People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey](#), COVID-19 series, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2022, s. 11.

- M. Politiskt deltagande påverkar inte alla personer med funktionsnedsättning på samma sätt. Personer med allvarligare funktionsnedsättning samt personer med särskilda typer av funktionsnedsättningar – exempelvis personer med intellektuell funktionsnedsättning – ställs inför oproportionerligt stora hinder för deltagande i det politiska livet. Dessa personer är ofta några av de mest isolerade och utestängda.
- N. Ett årtionde efter att EU blev part i CRPD-konventionen är institutionaliseringsnivån fortfarande oförändrad. I hela Europa är minst 1,4 miljoner personer fortfarande instängda på institutioner – en siffra som har varit oförändrad sedan konventionen antogs³³. Enligt enkäten av European Network on Independent Living från 2020 har 24 av de 43 länder som är representerade i Europarådet ingen strategi för avinstitutionisering, och för de 18 länder som har en sådan beskriver 88 % av uppgiftslämnarna att strategin antingen är otillräcklig eller behöver förbättras.
- O. 33 länder i Europarådet tillhandahåller någon form av personlig assistans, och 97 % av uppgiftslämnarna antyder att tillgången antingen är otillräcklig eller behöver förbättras.
- P. I den nuvarande rättsliga ramen fastställs ingen skyldighet för medlemsstaterna att utse ett jämställdhetsorgan som ska skydda offer för diskriminering på grund av funktionsnedsättning.
- Q. Kommissionen lade år 2008 fram ett förslag om att utvidga skyddet mot diskriminering till andra områden än sysselsättning, på det sätt som föreskrivs i direktivet om likabehandling i arbetslivet, som förbjuder diskriminering på grund av funktionsnedsättning, ålder, sexuell läggning, religion eller övertygelse på området sysselsättning och arbete så att det omfattar andra områden än arbetslivet. Det nya direktivet skulle göra principen om likabehandling tillämplig i fråga om utbildning, tillgång till varor och tjänster och socialt skydd, inbegripet social trygghet och hälso- och sjukvård. Detta förslag har ännu inte antagits och är sedan 13 år blockerat inom rådet, där det krävs enhällighet för att förslaget ska antas.
- R. Alla EU-medlemsstater har ratificerat FN-konventionen om barnets rättigheter och därigenom förbundit sig att följa den. I artikel 3.3 i EU-fördraget fastställs att EU har som mål att främja skydd av barnets rättigheter. I EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna garanteras att EU:s institutioner och medlemsstater måste skydda barnets rättigheter när de införlivar EU-rätten. Europaparlamentet antog med stor majoritet sin resolution om en europeisk barngaranti, där det med eftertryck begärdes att man ska säkerställa att alla barn ges tillgång till inkluderande utbildning från tidig barndom till tonåren, inbegripet för romska barn, barn med funktionsnedsättning, statslösa barn, migrerande barn och barn som lever i humanitära nödsituationer.
- S. Tillgång till sysselsättning av god kvalitet, utbildning, hälso- och sjukvård, socialt skydd, också över gränserna, lämplig bostad, stöd för självständigt boende samt lika möjligheter att delta i fritidsverksamhet och samhällsliv är avgörande för livskvaliteten för personer med funktionsnedsättning och för att minska fattigdomen och sårbarheten och stödja inkluderande och hållbar tillväxt. Nationella system för minimiinkomst bör

³³ Angelova-Mladenova, L. och Brennan, C., [Shadow report on the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities in the European Union](#), European Network on Independent Living, februari 2022. s. 5.

säkerställa lika tillgång för personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning bör också ha tillgång till riktat stöd för ytterligare utgifter relaterade till funktionsnedsättningar som drabbar dem, det vill säga att utgifterna inte bör täckas av enbart inkomster.

1. Europaparlamentet framhåller att utövandet av rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning³⁴ är nära kopplat till åtgärder för att bekämpa direkt och indirekt diskriminering, fattigdom och hinder vad gäller hälsa, utbildning, bostäder, vård, stöd, personlig rörlighet, den bebyggda miljön, segregation och institutionalisering. Parlamentet uppmanar därför kommissionen och medlemsstaterna att vidta effektiva och konkreta åtgärder för att främja jämlikhet, mångfald och horisontell inkludering för personer med funktionsnedsättning och deras familjer i alla delar av samhället, bland annat genom personlig assistans, självständigt boende, socialt skydd, ökad medvetenhet och en hinderfri miljö. Parlamentet påminner om att integreringen av personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden inte bara är nödvändig för den sociala inkluderingen och lika möjligheter utan också erbjuder betydande ekonomiska möjligheter till ekonomisk självständighet för personer med funktionsnedsättning och gynnar ekonomin i stort.
2. Europaparlamentet uppmanar Europeiska arbetsmyndigheten att samarbeta med nationella yrkesinspektioner för att genomföra den befintliga lagstiftningen. Parlamentet rekommenderar att arbetsmiljöinspektörer övervakar offentliga och privata arbetsgivare för att säkerställa att arbetstagarnas rättigheter efterlevs för personer med funktionsnedsättning.
3. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att anta en politisk strategi för hela livsrytmen för att främja förebyggande av diskriminering och säkerställa att personer med funktionsnedsättning stannar kvar och integreras på arbetsmarknaden. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att fullt ut genomföra och integrera CRPD-konventionen i alla lagstiftningsåtgärder, politiska åtgärder och finansieringsåtgärder, särskilt när det gäller social inkludering och integrering på arbetsmarknaden av personer med funktionsnedsättning. Parlamentet uppmanar EU och alla medlemsstater att ratificera det fakultativa protokollet till CRPD-konventionen.
4. Europaparlamentet välkomnar den politiska debatt som hölls den 16 juni 2022 mellan arbetsmarknadsministrar och socialministrar om anställning av personer med funktionsnedsättning, undanröjande av hinder för att anställa personer med funktionsnedsättning och åtgärder för att främja deras integration på arbetsmarknaden. Parlamentet ser fram emot konkreta uppföljande åtgärder av medlemsstaterna.
5. Europaparlamentet understryker behovet av att särskilt uppmärksamma sysselsättningssituationen för personer med funktionsnedsättning som tillhör etniska minoriteter, såsom migranter, flyktingar, romer och människor av afrikanskt ursprung.
6. Europaparlamentet betonar att en människorättsbaserad strategi måste inrättas som den ram inom vilken samhället diskuterar funktionsnedsättningar, och att funktionsnedsättningsbidraget måste anpassas i enlighet med det. Parlamentet framhåller vikten av en övergripande definition och tillämpning av tillgänglighet och

³⁴ Artikel 27 i CRPD-konventionen.

värdet av tillgänglighet som en oumbärlig grund för att personer med funktionsnedsättning ska få lika möjligheter i enlighet med CRPD-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och i linje med den allmänna kommentaren nr 2 till denna, där man tar hänsyn till mångfalden bland behoven hos personer med funktionsnedsättning och främjar universell utformning³⁵ som en av EU:s principer.

7. Europaparlamentet betonar att personer med funktionsnedsättning bör åtnjuta rätten till fri rörlighet inom EU på lika villkor med andra och uppmanar med kraft kommissionen att lägga fram ett förslag till en harmoniserad definition av funktionsnedsättning på EU-nivå samt ömsesidigt erkännande av funktionsnedsättningsstatus och tillhörande förmåner och rätt till socialt skydd för att möjliggöra deras tillgång till hälso- och sjukvård, omsorg och andra tjänster som underlättar ett självständigt boende och deras utbildning, träning och gränsöverskridande anställningsmöjligheter. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att underlätta portabilitet hos funktionsnedsättningsbidrag och -rättigheter för personer med funktionsnedsättning, inbegripet stödtjänster i förekommande fall, för att ytterligare främja rätten till fri rörlighet. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att uppfylla sina åtaganden inom ramen för EU:s handikapstrategi, särskilt den utlovade utvidgningen av EU-intyget om funktionsnedsättning för att säkerställa att funktionsnedsättningsstatus erkänns i alla medlemsstater, så snart som möjligt.
8. Europaparlamentet uppmanar rådet, särskilt dess kommande ordförandeskap, att avblockera förhandlingarna om det föreslagna horisontella antidiskrimineringsdirektivet utan ytterligare dröjsmål och att verka för ett avtal, eftersom det är en förutsättning för att uppnå jämlikhet i EU och utvidga skyddet till personer med funktionsnedsättning i alla områden.
9. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att genomföra en övergripande, omfattande översyn och vid behov revidera all relevant EU-lagstiftning i syfte att säkerställa dess fullständiga överensstämmelse med konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, särskilt vad gäller de bebyggda och de digitala miljöerna. Parlamentet uppmanar kommissionen att så snart som möjligt inleda översynen av direktivet om likabehandling, särskilt när det gäller harmoniserade minimistandarder för skäliga anpassningar för arbetstagare med funktionsnedsättning, för att fullt ut harmonisera det med bestämmelserna i CRPD-konventionen och genomföra en inkluderande process som ska säkerställa direkt och fullständigt deltagande av organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning. Parlamentet uppmanar kommissionen att se över direktivet om gränsöverskridande hälso- och sjukvård³⁶ för att anpassa det till CRPD-konventionen och garantera effektiv tillgång till gränsöverskridande hälso- och sjukvård av god kvalitet för personer med funktionsnedsättning.

³⁵ I artikel 2 i CRPD-konventionen definieras universell utformning som ”sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning”. Universell utformning ska inte utesluta hjälpmedel för enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning där så behövs.

³⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård (EUT L 88, 4.4.2011, s. 45).

10. Europaparlamentet betonar vikten av att aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, deras familjer och deras organisationer i utvecklingen och genomförandet av alla åtgärder som påverkar dem. Parlamentet betonar vikten av att integrera hänsyn till funktionshinder på arbetsplatsen och betydelsen av social dialog och utbildning för arbetsgivare i detta avseende. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att vidta aktiva åtgärder för att garantera icke-diskriminering för alla och att se till att personer med funktionsnedsättning kan utöva sina arbetstagar- och fackföreningsrättigheter på samma villkor som andra.
11. Europaparlamentet betonar att trakasserier på arbetsplatsen, t.ex. sexuella trakasserier samt repressalier för att man säger ifrån, försvårar tillgången till arbete och anställning och gör det svårare att behålla ett arbete och erbjudas lika karriärmöjligheter, särskilt för kvinnor med funktionsnedsättning³⁷, och att särskilda åtgärder behövs i medlemsstaterna för att förebygga, bekämpa och bestraffa trakasserier mot personer med funktionsnedsättning. Parlamentet välkomnar i detta sammanhang förslaget till direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer³⁸. Parlamentet uppmanar med kraft EU och alla medlemsstater att ratificera Istanbulkonventionen, vilket skulle få en horisontell effekt på all relevant EU-lagstiftning, med särskilt fokus på kvinnor med funktionsnedsättning, som möter diskriminering på flera grunder och intersektionell diskriminering.
12. Europaparlamentet anser att inkomststödssystem, handikapprelaterat bistånd och aktivt sysselsättningsstöd är ömsesidigt kompletterade genom att främja ett fullständigt och effektivt deltagande av personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden, eftersom löner inte är en ersättning för att täcka merutgifter som hör samman med funktionsnedsättningar. Parlamentet uppmanar därför medlemsstaterna att dela upp inkomststöd och aktivt sysselsättningsstöd och handikapprelaterat bistånd³⁹ för att säkerställa att reglerna för stödberättigande är så inkluderande som möjligt, och täcka ytterligare handikapprelaterade utgifter, bekämpa fattigdomen i arbete och säkerställa jämlikhet, värdighet och autonomi för personer med funktionsnedsättning. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att införa liknande lösningar för omsorgsgivare av personer med funktionsnedsättning så att de kan få en inkomst i tillägg till sina omsorgsrelaterade förmåner.
13. Europaparlamentet påminner om att artikel 19 i CRPD-konventionen föreskriver lika rätt för personer med funktionsnedsättning att leva självständigt och inkluderas i samhället. Parlamentet uppmanar eftertryckligen medlemsstaterna att med kommissionens stöd påskynda avinstitutionaliseringsprocessen och stödja omställningen till samhällsbaserad omsorg och samhällsbaserat stöd. Parlamentet betonar att EU-medel bör användas för att främja inkludering och tillgänglighet. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att inkludera specifika mål med en fastställd tidsram i sina avinstitutionaliseringsstrategier, på lämpligt sätt finansiera dem och ta

³⁷ [Europe 2020 data & People with disabilities - tables \(EU SILC 2017\)](#), framställd av Stefanos Grammenos, Centre for European Social and Economic Policy, 27 december 2019.

³⁸ Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (COM(2022)0105).

³⁹ FN:s särskilda rapportör för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Rapport från den särskilda rapportören om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som lades fram vid FN:s generalförsamling 70:e session den 7 augusti 2015.

fram mekanismer för att säkerställa effektiv samordning mellan relevanta myndigheter inom olika administrativa sektorer och nivåer. Parlamentet beklagar bristen på tillgängliga och ekonomiskt överkomliga bostäder, vilket är ett stort hinder för självständigt boende. Parlamentet understryker att samhällsbaserat, självständigt boende måste stärkas och uppnås som ett alternativ till institutionella ramar i linje med CRPD-konventionens allmänna kommentar nr 5.

14. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen kommissionen att säkerställa att medlemsstaterna respekterar principen om likabehandling och lika lön för lika arbete för alla arbetstagare. Parlamentet insisterar även på att personer med funktionsnedsättning som arbetar i skyddade verkstäder åtminstone garanteras de rättigheter och den status som är likvärdig med de arbetstagarrättigheter som människor på den öppna arbetsmarknaden har. Parlamentet anser att sådana verkstäder bör ha en individualiserad strategi och i så stor utsträckning som möjligt vara begränsade till ett alternativ för en tillfällig tid för personer med funktionsnedsättning i deras arbetslivscykel. Parlamentet anser vidare att sådan sysselsättning bör syfta till att främja kompetensutveckling och stödja en övergång till den öppna arbetsmarknaden. Parlamentet insisterar på att personer med funktionsnedsättning med sådana arbeten bör skyddas av befintliga rättsliga ramar som rör socialt skydd och arbetsvillkor, inbegripet minimilöneskydd, på lika villkor som andra i enlighet med artikel 27 i CRPD-konventionen. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att utveckla inkluderande modeller för skyddad anställning med stöd, med respekt för de rättigheter som personer med funktionsnedsättning har, som fungerar som åtgärder för effektiv inkludering och därefter en övergång till den öppna arbetsmarknaden. Parlamentet betonar att det är viktigt för personer med funktionsnedsättning att hitta sysselsättning av god kvalitet som matchar deras kompetens och ambitioner och att träning, fortbildning och omskolning av personer med funktionsnedsättning bör ge verkliga förmågor och kompetens. Parlamentet uppmanar kommissionen att bedöma effektiviteten hos befintliga skyddade verkstäder för att ge personer med funktionsnedsättning kompetensen att hitta sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden och uppmanar kommissionen att övervaka denna process.
15. Europaparlamentet konstaterar att covid-19-krisen har främjat distansarbete och att distansarbete skulle kunna bidra till att öka sysselsättningen för personer med funktionsnedsättning som en anpassningsåtgärd och som ett verktyg för att uppnå en bättre balans mellan arbete och privatliv och minska smärt- och trötthetsrelaterade hinder på arbetsmarknaden. Parlamentet avråder dock arbetsgivare från att använda distansarbete för att undvika att vidta rimliga anpassningsåtgärder eller att skapa inkluderande arbetsplatskulturer för arbetstagare med funktionsnedsättning⁴⁰, eftersom det kan isolera dem och påverka deras psykiska hälsa. Parlamentet betonar att framtida strategier för distansarbete bör tas fram utifrån ett funktionsrättsperspektiv och att personer med funktionsnedsättning bör involveras i utformningen av dem samt när nya kollektivavtal förhandlas fram om distansarbete och när företag ser över sin politik för distansarbete för att säkerställa att de är anpassade till personer med funktionsnedsättning. Parlamentet påminner om att lika tillgång till utbildning och träning för personer med funktionsnedsättning och förvärv av digitala färdigheter och tillgänglighet hos den tillhörande digitala infrastrukturen, både i städer, på landsbygden

⁴⁰ Schur, L.A., Ameri, M. och Kruse, D., [Telework After COVID: A 'Silver Lining' for Workers with Disabilities?](#), *Journal of Occupational Rehabilitation*, Vol. 30, No 4, 2020, s. 521–536.

och i avlägsna områden, behövs för att personer ska kunna gynnas av de nya sysselsättningsmöjligheter som skapas av digitaliseringen. Parlamentet belyser att skälig anpassning är en rätt för arbetare med funktionsnedsättning och anser att medvetenhetshöjande åtgärder och program för kompetens och förmågor hos personer med funktionsnedsättning och skäliga anpassningskunskaper för privata och offentliga arbetsgivare bör ökas av offentliga myndigheter för att ta itu med funkofobi och se till att de ansvariga har verktyg för att anställa, stödja och behålla arbetstagare med funktionsnedsättning.

16. Europaparlamentet noterar att främjandet av äldre personers rättigheter är nära kopplat till uppnåendet av lika rättigheter för personer med funktionsnedsättning, eftersom äldre personer har en högre risk för funktionsnedsättning och mer än 46 % av de som är 60 år och äldre har funktionsnedsättningar. Parlamentet betonar, i samband med demografiska förändringar, särskilt en åldrande befolkning, behovet av att ta itu med nya utmaningar som har att göra med att funktionsnedsättningar blivit vanligare då arbetskraften har åldrats och allt fler arbetstagare har kroniska sjukdomar. Parlamentet betonar vikten av att utveckla policyer, inbegripet flexibla arbetscheman, för att hjälpa arbetare med funktionsnedsättning att integreras bättre på arbetsmarknaden, samt omsorgstjänster för personer med funktionsnedsättning, inbegripet utbildningsstandarder för personal och standarder för personlig assistans.
17. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att övervaka efterlevnaden av principerna nr 2 och 3 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter som föreskriver lika behandling av och lika möjligheter för män och kvinnor när det gäller deltagande på arbetsmarknaden, anställningsvillkor och karriärutveckling, oavsett ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Parlamentet påminner om att man bör övervaka antagandet av de åtgärder som fastställs i CRPD-konventionen.
18. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att tillhandahålla skräddarsytt stöd för personer med funktionsnedsättning när det gäller tillgång till kompetensutveckling, yrkesutbildning och sysselsättning för att säkerställa en inkluderande och aktiv arbetsmarknadspolitik. Parlamentet uppmuntrar arbetsförmedlingar och de offentliga och privata sektorerna att införa personanpassade åtgärder för att förbättra anställbarheten hos och behållandet av personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden i syfte att efterleva CRPD-konventionen och utbyta bästa praxis för anställning av personer med funktionsnedsättning genom det europeiska nätverket för offentliga arbetsförmedlingar. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att tillhandahålla vägledning, utbildning och ekonomiskt stöd för att stödja nya arbetstillfällen, rekrytering, entreprenörskap och egenföretagande för personer med funktionsnedsättning, bland annat genom Europeiska socialfonden+. Parlamentet understryker den positiva roll som den sociala ekonomin kan spela för sysselsättningen bland personer med funktionsnedsättning. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att införa incitament för att uppmuntra personer med funktionsnedsättning att skapa enheter inom den sociala ekonomin och att starta inkomstbringande verksamheter.
19. Europaparlamentet anser att arbetsmarknadsstödjande åtgärder måste ta hänsyn till funktionsnedsättning och skräddarsydda politiska åtgärder för att stödja inkludering av personer med funktionsnedsättning i arbetslivet. Parlamentet uppmanar

medlemsstaterna att stödja jobbmatchning, yrkesprofilering, utbildning under pågående anställning, stöd till arbetsinskolning, utbildning på arbetet, karriärutveckling och mentorskap och inkluderande och tillgänglig yrkesutbildning för att stödja den nödvändiga integreringen och behållandet av personer med funktionsnedsättning på arbetsplatsen. Parlamentet betonar att åtgärder för att förbättra inkluderingen av och sysselsättningen för personer med funktionsnedsättning inte kommer att bli verkligt effektiva om man inte också tar itu med de stereotyper och stigman kring funktionsnedsättning som finns i arbetslivet och samhället i stort. Parlamentet betonar i detta avseende vikten av kunskapshöjande åtgärder och utbildning för utbildare, arbetsgivare och anställda samt allmänheten för att ta itu med funkofofi, förändra attityderna och säkerställa verkligt inkluderande samhällen.

20. Europaparlamentet betonar att det låga arbetskraftsdeltagandet bland personer med funktionsnedsättning hindrar socioekonomisk inkludering och måste förbättras genom europeiska och nationella program som syftar till att aktivera och utbilda personer som lämnats utanför arbetsmarknaden. Parlamentet betonar att det är ytterst viktigt att stödja och främja deltagandet på arbetsmarknaden bland personer med funktionsnedsättning, men att man också måste inrätta lämpliga och inkluderande mekanismer för socialt skydd, för att säkerställa att alla personer med funktionsnedsättning har tillgång till stöd.
21. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att noggrant bedöma sysselsättningsklyftan och löneklyftan när det gäller personer med funktionsnedsättning i olika anställningsformer, inbegripet skyddad anställning, genom att tillhandahålla uppgifter uppdelade efter kön och typ av funktionsnedsättning och säkerställa kvalitativa analyser.
22. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen och medlemsstaterna att bedöma de viktigaste tendenserna för framtidens arbete ur ett funktionsnedsättningsperspektiv, i syfte att identifiera och vidta särskilda åtgärder för att göra arbetsmarknaden mer inkluderande och minska den digitala klyftan. Parlamentet understryker vikten av att bättre utnyttja innovativ teknik för att skapa lika villkor och undanröja hinder för utbildning, träning och sysselsättning, särskilt på den digitala arbetsmarknaden, och för att hjälpa personer med funktionsnedsättning att få tillgång till digitala verktyg och programvara som är nödvändiga för att de ska kunna leva självständigt. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att stödja forskningsprogram som är inriktade på att utveckla tekniska hjälpmedel, däribland robotteknik, digital teknik och etisk artificiell intelligens, som möjliggör en fullständig integrering av personer med funktionsnedsättning inom livets alla områden, också på arbetsmarknaden. Parlamentet betonar behovet av att använda artificiell intelligens vid beslut som rör rekrytering, urval, befordran och uppsägning, för att skydda personer med funktionsnedsättning från diskriminering. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att förbättra räckvidden för utbildningskurser på det digitala kompetensområdet för grupper av personer som riskerar utestängning, bland annat personer med funktionsnedsättning och äldre, för att integrera dem bättre i samhällslivet och på arbetsmarknaden, och ge bättre tillgång till e-tjänster och administration.
23. Europaparlamentet välkomnar och stöder kommissionens lagstiftningsinitiativ om bindande standarder för jämlikhetsorgan som bör offentliggöras i september 2022, och

skulle uppmantra medlemsstaterna att utöka jämlikhetsorganens mandat för att skydda personer som fallit offer för diskriminering på grund av funktionsnedsättning.

24. Europaparlamentet stöder starkt forskning, sociala investeringar och riktade initiativ på EU-nivå för program och tjänster som har visat sig vara effektiva för att stödja den långsiktiga integreringen på arbetsmarknaden av personer med funktionsnedsättning, med särskild uppmärksamhet på personer på autismspektrumet. Parlamentet föreslår att medlemsstaten bör beställa forskning inom modeller och program där ingen evidensbas ännu finns, samt finansiera innovation inom tillhandahållande av tjänster, exempelvis artificiell intelligens tillämpad på tekniska hjälpmedel⁴¹.
25. Europaparlamentet noterar att personer med funktionsnedsättning tillhör de mest marginaliserade och utsatta befolkningsgrupperna i alla krisdrabbade samhällen. Parlamentet betonar vidare att människor med funktionsnedsättning, till följd av krig och i situationer med väpnade konflikter, utsätts för våldsamma attacker och tvångsflyttning och fortlöpande försummas i samband med humanitära insatser för civila som fastnat i striderna. Personer med funktionsnedsättning överges ofta i sina bostäder eller i övergivna byar i flera dagar eller veckor, med dålig tillgång till mat och vatten. Parlamentet påminner om vikten av EU:s strategi för barnets rättigheter, barngarantin, EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030 samt alla EU:s befintliga rättsliga instrument, inbegripet direktivet om tillfälligt skydd⁴², när det gäller att stödja medlemsstaterna och hjälpa dem att hantera de särskilda behoven hos flyktingar med funktionsnedsättning.
26. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att personer med funktionsnedsättning deltar i valprocessen 2024 och i lagstiftningsprocessen. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att undanröja hinder som kan utestänga personer med funktionsnedsättning från möjligheten att påverka utarbetandet och genomförandet av de lagar och den politik som formar deras dagliga liv.
27. Europaparlamentet påminner medlemsstaterna om att alla EU-finansierade projekt måste vara förenliga med EU-rätten, inbegripet stadgan om de grundläggande rättigheterna, samt CRPD-konventionen. Parlamentet betonar att de europeiska struktur- och investeringsfonderna bör fortsätta att främja omställningen från institutionellt baserad till samhälls- och familjebaserad omsorg, genom att finansiera stödtjänster som garanterar rätten till ett självständigt boende. Parlamentet uppmanar EU att säkerställa att alla finansieringsprogram är tillgängliga och att tillgängligheten stöds av tillräckliga resurser och uppmanar medlemsstaterna att inkludera tydliga mål och åtgärder för att förbättra levnads- och arbetsförhållandena för personer med funktionsnedsättning i deras arbetsprogram och nationella operativa program. Parlamentet uppmanar Europeiska revisionsrätten att bedöma resultaten av EU-program när det gäller inkludering av och stöd för personer med funktionsnedsättning, med särskild tonvikt vid utbildnings- och sysselsättningsprogram, på ett grundligt sätt, eftersom de kan

⁴¹ Europeiska plattformen för rehabilitering, [Artificial intelligence and service provision for people with disabilities – An analytical paper](#), 2022.

⁴² Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (EGT L 212, 7.8.2001, s. 12).

misslyckas med att nå de mest missgynnade grupperna, inbegripet personer med funktionsnedsättning.

28. Europaparlamentet uppmanar nationella offentliga myndigheter att säkerställa att registreringskraven för att få rösta eller kraven på skälig anpassning inte leder till att personer med funktionsnedsättning uteslås från val. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att vidta åtgärder för att se till att registreringsprocessen är tillgänglig, genom att omarbota relevanta webbplatser i linje med EU:s standarder.
29. Europaparlamentet noterar att både rättsliga och utomrättsliga klagomålsmekanismer bör göras mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att avskaffa inskränkningarna i rätten för personer som fråntagits sin rättskapacitet att inge klagomål oberoende av sin förvaltare eller gode man, och att vidta effektiva åtgärder för att se till att information om hur och var klagomål kan inges är tillgänglig för alla personer med funktionsnedsättning genom informationsmaterial i olika tillgängliga format. Informationen bör distribueras genom stödorganisationer och opinionsbildande organisationer för personer med funktionsnedsättning, inklusive deras egna intresseorganisationer.
30. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna, särskilt de nationella samordnarna, att i sina fleråriga nationella strategier under den europeiska barngarantin, rikta särskild uppmärksamhet mot behoven hos barn med funktionsnedsättning och säkerställa effektiv och fri tillgång till tjänster av god kvalitet, särskilt inbegripet utbildning, och uppmanar dem att erbjuda effektiv tillgång till sund kost och tillfredsställande bostäder för alla flyktingbarn med funktionsnedsättning på samma villkor som barn i värdländerna, i linje med rekommendationen⁴³ för att säkerställa att nationella integrerade åtgärder tar hänsyn till intersektionella nackdelar. Parlamentet uppmanar därför medlemsstaterna och kommissionen att skyndsamt öka finansieringen för den europeiska barngarantin med en särskild budget på minst 20 miljarder euro och uppmanar alla medlemsstater att i detta avseende avsätta mer än de minsta resurserna från Europeiska socialfonden+ under delad förvaltning till stöd för aktiviteter inom ramen för den europeiska barngarantin. Parlamentet upprepar sin uppmaning till medlemsstaterna att tillämpa den förstärkta ungdomsgarantin för att garantera anställningserbjudanden av hög kvalitet, bland annat skälig lön och tillgång till socialt skydd, och arbetsmiljöer som är anpassade till behoven hos personer med funktionsnedsättning.
31. Europaparlamentet påpekar att det med kraft har krävt inkludering av missgynnade grupper och personer med funktionsnedsättning i utbildning och träning på senare år, bland annat genom en fullständig integrering av perspektivet med rättigheter för personer med funktionsnedsättning i alla aspekter på Erasmus+ och i samordning med andra relevanta EU-program såsom ungdomsgarantin. Parlamentet påminner om de åtaganden som gjordes vid det sociala toppmötet i Porto om att minska fattigdom och social uteslängning samt om förvärv av kompetens och skapande av arbetstillfällen.
32. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att göra en utvärdering av de utmaningar och rättighetskränkningar som personer med funktionsnedsättning utsattes för under

⁴³ Rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti (EUT L 223, 22.6.2021, s. 14).

covid-19-pandemin, och att anta riktade åtgärder för psykologiskt stöd och återintegrering på arbetsmarknaden.

33. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att utveckla dessa åtgärder i samordning och dialog med personer med funktionsnedsättning och alla berörda organisationer, med början i parlamentets nätverk för CRPD-konventionen.
34. Europaparlamentet uppmanar varje medlemsstat att inrätta en oberoende enhet med ansvar för att övervaka all tillgänglighetsrelaterad lagstiftning, däribland den europeiska rättsakten om tillgänglighet, direktivet om audiovisuella medietjänster⁴⁴, telekompaketet och direktivet om webbtillgänglighet.
35. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att genomföra direktivet om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängvårdare⁴⁵, genom vilket det införs en möjlighet till fem arbetsdagars ledighet för vård av anhörig per år. Parlamentet insisterar på att särskilda arrangemang när det gäller ledighet för omsorgsgivare, pappaledighet, föräldraledighet och flexibla arbetstider bör övervägas för föräldrar i särskilt utsatta situationer, såsom föräldrar med funktionsnedsättning eller föräldrar till barn med funktionsnedsättning eller kroniska sjukdomar, utan att detta får några påföljder från arbetsgivarens sida.
36. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa bättre arbets- och levnadsvillkor, bland annat genom lämpliga minimilöner och åtgärder för insyn i lönesättningen, för att minska den löneklyfta som beror på funktionsnedsättning och uppnå en inkluderande och hållbar tillväxt på arbetsmarknaden. Parlamentet betonar vikten av ett snabbt antagande av direktivet om minimilöner och direktivet om insyn i lönesättningen, vilka fullt ut ska tillämpas på personer med funktionsnedsättning.
37. Europaparlamentet betonar vikten av att ta hänsyn till och ägna lika stor uppmärksamhet åt personer med intellektuell och psykosocial funktionsnedsättning och vidta åtgärder för deras framtid efter deras anhängvårdares död.
38. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att utarbeta och främja en europeisk rättslig ram för inkluderande företag i syfte att skapa permanent sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.

⁴⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 15.4.2010, s. 1).

⁴⁵ Parlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU (EUT L 188, 12.7.2019, s. 79).

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	10.10.2022
Slutomröstning: resultat	+: 41 -: 0 0: 1
Slutomröstning: närvarande ledamöter	João Albuquerque, Atidzhe Alieva-Veli, Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, David Casa, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Alicia Homs Ginel, Irena Joveva, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Jörg Meuthen, Max Orville, Dennis Radtke, Guido Reil, Daniela Rondinelli, Monica Semedo, Eugen Tomac, Maria Walsh, Stefania Zambelli
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Konstantinos Arvanitis, Rosa D'Amato, José Gusmão, Evelyn Regner, Terry Reintke
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 209.7)	Attila Ara-Kovács, Franc Bogovič, Mohammed Chahim, Mónica Silvana González, Predrag Fred Matic, Piernicola Pedicini, Sergei Stanishev

SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

41	+
ID	Elena Lizzi, Stefania Zambelli
NI	Jörg Meuthen, Daniela Rondinelli
PPE	Franc Bogovič, David Casa, Jarosław Duda, Loucas Foulas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Eugen Tomac, Maria Walsh
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, Irena Joveva, Max Orville, Monica Semedo, Lucia Āuriš Nicholsonová
S&D	João Albuquerque, Marc Angel, Attila Ara-Kovács, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Mohammed Chahim, Estrella Durá Ferrandis, Mónica Silvana González, Alicia Homs Ginel, Predrag Fred Matic, Evelyn Regner, Sergei Stanishev
The Left	Konstantinos Arvanitis, José Gusmão
Verts/ALE	Rosa D'Amato, Katrin Langensiepen, Piernicola Pedicini, Terry Reintke

0	-

1	0
ID	Guido Reil

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster